

Nuvelele lui LIVIU REBREANU

Punct de reper în proza românească interbelică , Liviu Rebreanu , scriitor născut într-o lume robustă de țărani ardeleni , înseamnă deopotrivă continuitate și ruptură , tradiție și inovație . Înciuda aparenței de spirit greoi , masiv , creația sa , extrem de variată sub raport tematic și artistic , rămâne momentul de referință , punctul de plecare în orice analiză a prozei românești din primele decenii ale secolului XX .

Născut la 27 noiembrie 1885 la Târlișua , în ținutul Năsăudului , Liviu este cel dintâi venit pe lume într-o familie numeroasă (14 copii) , a unui învățător , Vasile Rebreanu , fost coleg de școală și prieten cu George Coșbuc . Cei dintâi ani ai existenței sale se desfășoară în Năsăud , iar școala primară o face cu tatăl său , la Moieru .

Urmează 2 clase la gimnaziu grăniceresc din Năsăud , trei clase la liceul german din Bistrița și încă trei la școala de Honvezi din Sopron (Ungaria) , unde își ia bacalaureatul . În toamna anului 1903 pleacă la Budapesta cu intenția de a studia medicina , dar starea materială a familiei lui îl determină să intre ca bursier la Academia Militară “Ludoviceum” din Budapesta până în 1906 , când iese sublocotenent în armata austro-ungară . Cariera militară a scriitorului se încheie în 1908 , în urma unui conflict cu autoritățile , după ce fusese repartizat la garnizoana honvezilor regali din Gyula . Participând la serbările “Astrei” , cunoaște scriitori din țară și e decis să treacă munții , episod care se va petrece în 1909 . La scurt timp , în 1910 , e arestat la cerera guvernului austro-ungar și după o perioadă de detenție la Văvărești , e extrădat și întemnițat la Gyula . În închisoare , traduce din M Gorlei . Prima parte a activității lui ca scriitor se desfășoară în spațiul jurnalistic , apoi va colabora la “Lumina” , “Flacăra” , “Revista idealistă” , “Viața românească” .

Împreună cu M. Sorbul scoate între anii 1910-1911 revista “Scena” , iar în 1911 este numit de către Emil Gârleanu secretar literar al Teatrului din Craiova . În 1912 se căsătorește cu Fanny I. Rădulescu și în același an îi apare la Orăștie cel dintâi volum “Frământări” , care va fi urmat în 1919 de “Golani” și “Mărturisire” .

În timpul războiului termină prima versiune a romanului “Ion” , iar după încheierea conflagrației primește direcția colecției “Scriitori celebri” , traducând numeroase lucrări .

În 1919 va începe colaborarea cu “Sburătorul” , cu cronici teatrale și nuvele și-n același an are loc premiera piesei “Cadrilul” . În 1920 apare romanul care îl va impune ca cel mai mare prozator de până atunci , “Ion” . Rebreanu face parte dintre membrii statornici ai cenaclului “Sburătorul” , colaborând la periodicele inspirate din acest cenaclu și fiind chiar director al unor publicații ce ilustrează ideologia lovinesciană : “România Literară” (1932 – 1934) , “Viața” (1940 – 1944) .

Romanul apărut în 1920 este considerat de Lovinescu “cea mai mare creație românească” și el îi va aduce scriitorului consacrarea academică . Academia îi acordă premiul Năsturel , iar , 2 ani mai târziu , după apariția romanului “Pădurea Spânzuraților” primește marele premiu al romanului .

Ultimele 2 decenii ale existenței sale marchează recunoașterea ca personalitate de primă mărime , e ales președinte al Societății Sciitorilor Români și delegat la Congresul Internațional al sciitorilor de la Berlin .Va participa și la congresul autorilor dramatici (Madrid) și la centenarul Ibsen (Oslo) . Este director al teatrului național de la București . În 1939 devine membru al Academiei Române , ținând un memorabil discurs de recepție : “Laudă țăranului român” . Urmează o ferventă activitate de creație publicistică în mai toate revistele timpului , traduce , scrie teatru . Ultimii ani ai existenței sale sunt marcați de retragerea din viața publicistică , moartea sciitorului survenind la 1 septembrie 1944 .

Proza lui Rebreanu se conturează în jurul a 3 teme majore , însă , fără îndoială Rebreanu rămâne înainte de orice , analistul lumii rurale a cărei mentalitate o cunoaște și o exprimă cu precizie , demonstrându-i mecanismul intim .

Deși e “prețuit cu moderație ca nuvelist” (D. Micu) , începuturile sale sciitoricești , nuvelele și schițele formează o parte importantă a operei , un exercițiu premergător construcțiilor romanicești . Tematica rurală rurală reprezintă punctul de plecare a nuvelor “Lacrima” , “Dintele” , “Ofilire” , “Răfuiala” , “Nevasta” ... Privite în ansamblu , acestea compun o monografie a spațiului ardelenesc și delimitează “raza exactă de investigație psihologică a scriitorului care este nifletul întunecat , cvasi-bestial , cu procese începte , trudnice , cu izbucniri violente , aproape furioase .

O altă serie de nuvele (“Ordonanța colonelului” , “Maiorul” , “Codrea” , “Calvarul” , “Hora morții” , “Ițic Ștrul dezertor”) ilustrează tematica războiului ...

Rezumatele nuvelor : “Nevasta”

Ion Bolovanu stătea și își petrecea ultimele clipe ale vieții . Nevasta lui îl veghează și se gândește la viitor . Îl vede cum se chinuie și I se face milă de el , dar nu poate plânge , ca și celelalte femei care erau de față . După încă câteva chinuri , Ion moare . Nevasta se încredințează că a murit apoi se sperie . Una dintre babele plângătoare îi spune nevastei că tare i-a fost drag și de aceea nici nu poate să plângă . Nevasta atunci își dă seama că bărbatul nu i-a fost de loc drag , că a bătut-o , că bea . Între timp celelalte rude pregătesc mortul pentru înmormântare . Până în ziua înmormântării nevasta nu s-a apropiat de mort. La biserică , în timp ce popa citea , nevasta sta îngenunchiată , cu capul rezemat de coșciug . Se gândește din nou la viața mizerabilă pe care a avut’o alături de Ion și începe să plângă . După înmormântare urmează pomana , la care toti chefuiesc , numai nevasta sta tristă . Una dintre babe îi spuse din nou , încercând să o consoleze că tare i-a fost drag. Nevasta se înfurie și țipă ca o disperată că nu i-a fost drag , că i-a mâncat zilele , la care baba spuse că săraca femeie și-a pierdut mințile de drag ce-i era .

Proștii :

Nicolae Tabără pleacă de acasă împreună cu fiul său la gară , dis-de-diminează , ca să prindă trenul . Este noapte afară încă . Ajung pe peron și se așează pe o bancă în așteptarea trenului . Între timp se luminează și pe peron mai apare și o babă , care aștepta și ea trenul . Ceva mai târziu se trezește și hamalul , care dormea în cocioaba sa , apoi apar și alți oameni în gară . Într-un târziu vine și vânzătorul de bilete și se face aglomerație la ghișeu . Se aude trenul apropiindu-se și lumea se înbulzește la bilete . Nicolae Tabără reușește să cumpere bilete într-un târziu , trenul pleacă din gară iar acesta încearcă să se urce din mers , dar este dat jos de conductor , care îi spune să se scoale mai devreme altă dată ... Nici baba nu prinde trenul . Nicolae Tabără , fiul său și baba o iau în urma trenului .

Mărturisire :

În această nuvelă autorul mărturisește părerea sa despre dragoste , despre ceea ce înseamnă a iubi . Mulți nu ajung să cunoască iubirea , alții o cunosc prea târziu , autorul o cunoaște , pentru că a învățat “a plânge , a suspina și a se resemna” . Nu poezii și scriitorii asemeni lui au făcut iubirea , ci iubirea l-a făcut pe aceștia . În final , Rebreanu mărturisește cu nu știe de ce a ales , dintre toate deșertăciunile lumii , să vorbească despre dragoste , care este ce mai mare deșertăciune dintre toate .

Bibi :

Nuvela începe într-o dimineată neobisnuită pentru Bibi , acesta se trezește singur , fără guvernanta sa , “uscată ca o scândură” . O strigă pe mama sa , dar în locul acesteia vine bunica lui , care îl ia în brațe și începe să plângă . Bibi își dădu seama că mama lui , bolnavă de o săptămână murise . Se duce la geam și vede doliu la poartă . Rămâne o vreme la poartă , și observă oamenii care intră și ies pe poarta casei . Mai târziu se duce afară și se joacă cu ceilalți copii de-a mortul . Apare guvernanta , care îl ia în casă și îi gonește pe copii . După- amiază bunica lui îl duse să vadă pe mama sa , care era în camera ei , într-un par ciudat . Niște străini plângeau și își tot suflau nasul . A doua zi are loc înmormântarea , Bibi este foarte mirat că mama sa a rămas la cimitir . Tatăl său începe să se poarte mult mai frumos cu el și după o vreme îi aduce o nouă mămică . Bibi însă o ura pe noua mămică , la fel ca și pe guvernantă , amândouă pentru că se poartă urât cu el .

Ițic , Ștrul , Dezertor :

Ițic Ștrul și comandantul său mergeau într-o misiune de patrulare într-o zi de iarnă rece și pustie . Se opresc și fac o pauză , în care Ițic încearcă să facă conversație cu “domnul căprar” , dar acesta era ursuz în acea zi . Ițic Ștrul fusese foarte mândru , că fusese ales să-l însoțească pe căprar în această misiune iar acum se întreba ce se întâmplă cu acesta . Se gândește că poate e din cauza pericolului acestei misiuni . Cei doi se cunoșteau de multă vreme și erau buni prieteni . Căprarul își aduce aminte deo datorie mai veche către Ițic Ștrul , lucru care îl determină e Ițic să-l suspecteze și mai tare pe prietenul său . Ițic eete de felul său un laș și un fricos , și acum își aduce aminte momentele de groază pe care le-a trăit pe front . Dar cu timpul s-a obișnuit cu viața de război , a prins chiar curaj și spera chiar la o medalie . Începe să pândească mișcările căprarului în speranța că va afla ce se întâmplă . Îndrăznește și întreabă până la urmă despre ce e vorba , dar căprarul îl liniștete și cei doi continuă mersul . La un moment dat Ițic cade într-o groapă în zăpadă , fapt care îl liniștește pe căprar , care devine mai vorbăreț și începe să povestească cu Ițic întâmplări de demult . Ițic îl suspectează acum pe căprar că urmează să-l omoare , dar se înșeală . Ajung într-o poiană , Ițic își dă seama că sunt chiar în fața regimentului lor . Căprarul îi spune acume despre ce este vorba : primise ordin să-l împuște pe Ițic și să-l dea dezertor , dar pentru că erau prieteni , îi oferă o alternativă , dezertarea propriu-zisă . Căprarul pleacă înapoi iar Ițic se spânzură , refuzând trădarea .

Catastrofă :

- I. David Pop este un țăran care are avere , făcută de tatăl său , așa că duce o viață liniștită , care începe să-i și placă . Cu învățatul nu prea s- omorât , nu a reușit să termine facultatea , dar a făcut armata și , spr mirarea lui , a luat examenul de ofițer . Se însoară și își continuă viața liniștită . Se zvonește că ar începe războiul , fapt care îl neliniștește , deoarece este ofițer în rezervă . Primește o telegramă

- peste câteva zile care îl cheamă la regiment . A doua zi de dimineață pleacă cu trăsura , foarte liniștit .
- II. Pregătirile pentru plecarea pe front se fac în grabă . David scrie o scrisoare nevestei lui și pleacă hotărât să-și facă datoria .
 - III. Batalionul lui David pleacă primul , el fiind foarte liniștit , spre deosebire de ceilalți ofițeri , care erau speriați și nervoși . Nici chiar după prima bătălie , după ce a văzut oameni din regimentul său cazuți lângă el , nu și-a pierdut calmul .
 - IV. După câteva luni David este avansat în grad și primește comanda unei secții de mitraliere . Scrie în fiecare săptămână nevestei lui , Elvira , de care îi era dor .
 - V. O dată cu avandarea David este mutat într-un regiment unguresc , unde se înțelege greu cu ceilalți comandanți , pentru că nu vorbea ungurește foarte bine .El privea războiul calm , spre deosebire de ceilalți comandanți , care erau nervoși și se certau tot timpul . Se întâlnește cu un fost coleg de facultate , cu care poartă o discuție despre nedreptatea războiului , colegul lui plângându-se la fel ca toți ceilalți . Această discuție îl tulbură pe David .
 - VI. Tulburarea îi trece în ziua următoare și lucrurile revin la normal . Ceilalți ofițeri se ceartă din cauza înaintării românilor în ardeal . Cearta acesta îl tulbură și mai tare pe David , care nu poate dormi toată noaptea următoare , gândindu-se la familia sa .
 - VII. În zilele următoare David simți pentru prima oară dorința să moară , gândindu-se la nedreptatea acestui război .
 - VIII. Regimentul lui David este mutat în Transilvania .
 - IX. La Arad , aproape de front se întâlnește cu un alt prieten , cu care poartă o discuție , în care prietenul lui aduce vorba despre dezertare , lucru care îl sperie pe David .
 - X. Noaptea dinaintea bătăliei trece foarte greu pentru David , care se afla într-o situație foarte grea , trebuia să lupte împotriva fraților săi români .
 - XI. Ajunge în apropierea Făgărașului , unde urmează să aibă loc prima lui Bătălie împotriva românilor . În dimineața înainte de luptă primește o scrisoare de la nevasta sa , care îi sporește frământările să își trezească dorul de casă . Până la urmă hotărăște să își facă datoria , deoarece era într-o altă situație dificilă , fiindcă era român putea fi foarte ușor suspectat de trădare .
 - XII. Bătălia începe și David o privea cu același calm ca și până atunci . Se uită prin binoclu și îi vede pe români cum avansează . Ezită un moment să dea ordin , apoi dă ordinul și mitralierele încep să tragă . În acest moment își dorea să fie răpus de un glonț venit din vale , de la români . În câteva ore regimentul său reste învins iar el este împușcat de un ofițer român în piept ...

Ofilire :

În această nuvelă este vorba despre o fată săracă , numită Saveta . Ea află de la Florica Pădurarului că fiul popii se însoară și începe să plângă . Ea își spuse că se omoară dacă este adevărat . Cu un an în urmă , pe vremea secerișului , ea nu împlinise 17 ani și venind seara de la holdă , s-a întâlnit cu feciorul popii . El s-a oferit să o conducă acasă , au mers un pic , apoi feciorul popii a luat-o de mână și a început a-i șopti vorbe dulci apoi a prins-o de mijloc și a sărutat-o ..După aceasta Saveta nu s-a mai opus și feciorul a putut să-i face orice dorea . Ea a ajuns noaptea acasă iar mama ei a certat-o și i-a spus că o va da afară din casă dacă aude “vorbe slabe” de pe urma ei .În zilele următoare s-a mai întâlnit cu feciorul popii de care se îndrăgostise . Într-o seară , când sta la masă împreună

cu familia , tatăl ei spuse că duminică se însoară feciorul popii . Atunci Saveta se scoală de la masă și fugе spre iaz ca o smintită și se aruncă în iaz .

Răfuiala :

Toma Lotru , un flăcău voinic , a luat de nevastă pe Rafila , o fată săracă , orfană , dar la care ținea foarte mult . Dar Rafila era îndrăgostită de Tănase , care este și el sărac . Fata a plâns mult și după nuntă “se topea pe zi ce trecea” , cum se topește “omul de zăpadă în bătaia razelor de soare” . Toma și-a dat seama ce se întâmplă și cine este cel care este de vină : Tănase Ursu . Totuși l-a invitat și pe acesta la nuntă , pentru că erau buni proeteni . La nuntă Tănase a dansat cu Rafila iar Toma a vorbit cu el , așa cum făceau pe vremuri . După nuntă au plecat toți trei spre casă . La un moment dat Toma a sărit la Tănase și l-a apucat pe acesta de gât . Rafila a încercat să-I despartă pe cei 2 , dar a fost dată la o parte , așa că a trebuit să vadă “învinețește Tănase în mâinile lui Toma , cum îi cade căciula din cap , cum I se îngroasă vinele pe tâmple și pe frunte .

Legătura între roman și nuvelă .

Punctele de contact al nuvelisticii cu romanul sunt numeroase . În nuvele sunt prefigurate prototipuri de personaje și situații a căror atmosferă poate fi întâlnită în opera matură . Supărarea popii Vasile , zgândărit de “păgânul de peste drum” , mereu curios să afle ce-I mai face “țândăricirea” din crucea Mântuitorului , anticipează la o scară mai redusă , supărările părintelui Belciug – “Pămătuful” – din Ion . La fel , clubul intelectualilor din Idilă la țară prefigurează tot atâtea momente din roman , ce descriu “inteligenta” satului , dascălul , notarul , popa “tot ce Maierul avea mai nobil” .

Unele motive din Ion pot fi detectate în nuvele ca : Răfuiala , Nevasta , Proștii (reluată mai direct în Răscoala) . Nuvele Catastrofă prevestește romanul Pădurea Spânzuraților . Există o întregă migrație a personajelor , care nu o dată părăsesc chenarele nuvelei intrând în roman . Trecerea poate fi observată și de la o nuvelă la alta , relevând parcă nevoia de spațiu , de întindere , atât de caracteristică autorului . Din Rușinea , Macedon Glanetașu trece în Glasul Inimii (Macedon cercetașul) și mai târziu în Ion (Macedon Cercetașu și Pop Glanetașu) Pe Bariu il întâlnim și în Hora Morții și în Clubul Visurilor , în Clubul Visurilor este evocat alături de Aron cârciumaru , rudă bună a lui Avrum din Ion . Alexa Candale , la rândul lui , trece pragul nuvelei Catastrofă , intrând în Pădurea Spânzuraților . Din nuvele , personajele evadează solicitând reluarea în alte planuri .

Problematika specifică intelectualului ardelean dinaintea primului război mondial face parte integrantă din substanța nuvelor Catastrofă și Calvarul , ca și a romanului Ion (capitolele referitoare la viața familia Herdelea) . și pădurea Spânzuraților .

Nuvelele exprimă și unele din circumstanțele biologice ale autorului , transfigurate artistic . Formele sunt variate , de la cele cu caracter predominant evocator (Cuibul Visurilor , Dincolo) la însemnarea directă , de jurnal (Calvarul) , ce va evolua în roman , spre obiectivare .

Cartea tipărită în 1919 pune în lumină chipul dramatic în care poetul ardelean , Remus Lunceanu (Liviu Rebreanu) cu o viziune idilică despre unitatea românilor , este confruntat cu realitățile sociale . În împrejurările tragice ale primului război mondial , el cade victima unor mașinațiuni de culise , ce-l înstrinează de “ai săi” , intrigile izbutind să clinească încrederea celor din jur în buna credință a autorului . Dezamăgit , se sinucide .

De la Remus Lunceanu , erou Calvarului la Titu Herdelea din Ion – nu întâmplător amândoi poeți – este un singur pas . Până la o răscruce , viața aproape că li se confundă . Neadmițând compromisul , tânărul poet Lunceanu cași apostol Bologa din Pădurea Spânzuraților – plătește însă cu viața constanța sentimentelor sale . Legăturile strâns între nuvelă și roman verifică și în detalii toponimice , gesturi , amănunte factice . În Hora Morții eroii sunt din Prislop , în alte nuvele din Vărarea sau Maieru , localități circumscrise ariei geografice a Năsăudului , familiar autorului . “Cristasul de tinichea” de la marginea satului lui Ion , tremură tremură în bătaia vântului în paginile Catastrofei . Toma Lotru din Răfuiala își uită acasă ciomagul înainte de epilogul tragic al nuvelei , în timp ce George din Ion , într-o scenă echivalentă , își uită sapa cu care își va ucide rivalul . Emil Opriș din Catastrofă este implicat într-un fapt care apare și în Ion (litigiul țărănilor cu sașii) . Nuvelele lui Rebreanu din mediul rural reflectă dramatismul ce-l dezvăluie condițiile de trai ale oamenilor într-o societate în care sărăcia și bogăția sălășluiesc sub același soare . Conflictele reies dintr-o aprigă înfruntare , prilejuită de diferențierea socială a personajelor , de legătura precisă dintre poziția socială a individului și viața lui sufletească .

Dușmănia între Toma și Tănase din Răfuiala își are pricina în faptul că Rafila este neviotă să-și calce pe suflet , măritându-se cu un flăcău bogat dar pe care nu îl iubește . Eroina nuvelei Nevasta plânge la moartea soțului , nu pierderea lui , ci viața vândută bărbatului cu care se căsătorise în urma legilor și mentalităților unei societăți ce considera că legătura matrimonială își are bazi în în averi . Saveta , fata săracă din Ofilire , ispășește ușurința de a se fi lăsat înșelată cu cuvinte amăgitoare ale feciorului popei – obișnuit să considere dragostea cu o simplă țărăncă o aventură oarecare . În schiza Proștii diferențierea socială este de asemenea vizibilă , de această dată fiind subliniată în contactul tărânimii cu mentalitatea lumii burgheze , slujbașă la stat .

În corporarea aspectelor sociale , investigarea realist – critică ca și puțința de obiectivitate se regăsesc și în alte producții din nuvelistica sa . Nuvelele de război (Hora Morții , Catastrofă , Ițic Ștrul dezertor) Din mediul mic burghez al târgurilor din provincie , din mediul lumpenului (Culcușul , Golanii) .

O atmosferă caracteristic cehoviană se degajă îndeosebi din acele nuvele care reflectă tragica existență a omului de rând , osândit să se sufocă sub povara neajunsurilor , călcat în picioare de o societate strâmbalcătuită . Filibaș din Ocrotitorul e un astfel de personaj , de asemenea subcomisarul Popescu , din Omul mic și oamenii mari , ca și Sulam din Cumpăna Dreptății sau personajele din Norocul și Pozna . Nici dezamăgirea fetei modeste din Strămutarea sau personajul din cuceritorul nu sunt stăine de o atare atmosferă .

Nuvelele inspirate di viața lumpenului – Golanii și culcușul – au puncte de contactu opera lui Gorki , din care scriitorul a și tradus în perioada detenției sale (Vagabozii , Malva) .

În repetate rânduri , prin scene crude , sălbatice , instinctuale Rebreanu întunecă atmosfera unor nuvele . Adesea ea devine deprimantă , obsesivă , tragică . Nu mai puțin adevărat este și faptul că uneori consumă cu structura psihologică a personajelor , însuși mediul descris fiind propriu literaturii naturaliste .

“... Debuturile atât de puțin semnificative ale autorului , nu se explică numai prin evoluția prea înceată a talentului său ci și prin natura geniului în care s-a încercat ; creator obiectiv prin îngrămădire de imponderabilitate și prin construcție arhitectonică , chiar și

în operele din urmă talentul lui se desfășoară lent și nu se poate fixa în plas interesului unei construcții laborioase decât după un număr destul de mare de pagini ...”

(E. Rovinescu , Istoria literaturii române)

www.referateok.ro – cele mai ok referate